

CCV centrum voor
criminaliteitspreventie en
veiligheid

RIEC
Limburg

VAR VeiligheidsAlliantie
regio Rotterdam

Handleiding interactieve film 'Jij bent de baas'

Over online risico's voor jongeren met een
licht verstandelijke beperking (LVB)

Versie september 2026

CCV, RIEC Limburg, VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam

Inleiding

De leefwereld van jongeren speelt zich steeds meer online af. Online zijn biedt veel kansen om vrienden te maken, informatie te vinden, jezelf te ontwikkelen en onderdeel te zijn van de samenleving. Deze leefwereld brengt echter ook risico's mee, zoals online criminaliteit. Veel van deze criminaliteit vindt plaats op sociale media en gameplatforms, waardoor ook jongeren hier gemakkelijk mee in aanraking komen. Jongeren zijn daarbij kwetsbaar om zowel slachtoffer als dader te worden van online criminaliteit. Door weerbaarheid te versterken kunnen jongeren veilig gebruikmaken van de mogelijkheden die de online wereld biedt en worden zij weerbaarder tegen online criminaliteit.

Om jongeren hierin goed te ondersteunen, is het belangrijk om online risico's niet alleen uit te leggen, maar ook samen te oefenen met herkenbare situaties. De interactieve film *Jij bent de baas* maakt deze situaties zichtbaar en nodigt jongeren uit om na te denken, keuzes te maken en de gevolgen daarvan te bespreken. Zo leren zij om signalen te herkennen, grenzen aan te geven, hulp te vragen en veiliger te handelen. De begeleider speelt daarbij een belangrijke rol door het gesprek op een open, begrijpelijke en niet-veroordelende manier te voeren.

Versterken online veiligheid jongeren met LVB

De film past bij de beleefingswereld van jongeren en behandelt universele thema's die deze doelgroep aanspreekt. Op een laagdrempelige manier maken jongeren kennis met een aantal verschillende vormen van online criminaliteit en leren zij hoe ze in deze situaties veilig kunnen handelen. De interactieve opzet stimuleert jongeren om actief na te denken over keuzes en de mogelijke gevolgen daarvan, wat bijdraagt aan het leerproces. De film helpt leerkrachten, hulpverleners en andere professionals om met jongeren in gesprek te gaan over online criminaliteit. De film is bedoeld als lesmateriaal en kan klassikaal worden ingezet. Het doel van de film is om hun kennis van online criminaliteitsvormen te vergroten, eigen regie te vergroten, inzicht te geven in online risico's en slachtoffer- en daderschap zo veel mogelijk te voorkomen.

Deze interactieve film over online risico's is zo ontwikkeld dat deze ook bruikbaar is voor jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB). Jongeren met een LVB lopen soms meer risico om online beïnvloed te worden. Tegelijkertijd beschikken zij, net als andere jongeren, over talenten, ervaringen en vaardigheden waarmee zij kunnen leren veilige keuzes te maken.

Interactieve film

De film bestaat uit drie aparte scenario's waarin de volgende online delicten centraal staan:

- Geldezels
- Online intieme beelden delen
- Online pesten

Per delict zijn meerdere (3) video's opgenomen. Na de eerste video pauzeert de film en volgt een keuzemoment. Op dit moment is er ruimte voor een gesprek met en tussen de jongeren over wat zij zouden doen in deze situatie. De film vervolgt daarna op basis van de gemaakte keuze. Op deze manier ervaren zij zelf wat de gevolgen van hun keuzes zijn. Daarna wordt ook de andere keuze getoond. Deze werkwijze zorgt ervoor dat de kennis beter blijft hangen en dat consequenties invoelbaar worden.

Beschikbaarheid film

De film is gratis beschikbaar via de Wegwijzer Jeugd en Veiligheid, een website van het CCV:
<https://wegwijzerjeugdenveiligheid.nl/onderwerpen/lvb-jongeren-en-criminaliteit/>

Inhoud handleiding

Deze handleiding is bedoeld voor professionals zoals leraren, hulpverleners en groepsbegeleiders die de interactieve film willen inzetten. Je vindt hierin alle informatie die nodig is om de film te gebruiken met als doel de online weerbaarheid van jongeren te versterken.

Inhoud

1	Vorbereiding op de les	4
2	Hoe werkt de film	6
3	Uitvoering van de les	8
4	Het gesprek begeleiden	10
	Bijlage: Checklist	12
	Bijlage: hand-out voor begeleiders: Geldezels	13
	Bijlage: hand-out voor begeleiders: online intieme beelden delen	17
	Bijlage: hand-out voor begeleiders: Online pesten	21
	Bijlage: meldpunten en meer informatie	25

1 Voorbereiding op de les

1.1 Locatie

De film is bedoeld om klassikaal te gebruiken. Zorg voor een lokaal met voldoende ruimte, zodat alle deelnemers goed zicht hebben op het scherm en zij de begeleider(s) goed kunnen zien en horen. Ook is het belangrijk dat deelnemers elkaar tijdens gesprekken goed kunnen verstaan. Zorg dat de les gegeven wordt in een afgesloten ruimte waar men veilig en vrijuit kan spreken.

1.2 Benodigdheden

Zorg ervoor dat het volgende aanwezig is:

- Presentatiescherm met laptop of een Digibord
- Geluids aansluiting
- Internetverbinding
- In de bijlage (pagina 14) staat een checklist met een overzicht van wat geregeld moet worden voorafgaand aan de bijeenkomst/les.

1.3 Programma

De film bestaat uit drie scenario's, waarin ieder één delict wordt behandeld. Elk scenario bevat drie video's met een totale duur van ongeveer vijf minuten. De totale tijd van het programma hangt af van de tijd die nodig is voor gesprekken tussendoor en na afloop, en van de behoefte aan pauzes. We adviseren om minimaal 15 minuten aan discussietijd per delict in te plannen. De kracht van de film zit in de klassikale bespreking, omdat deze bijdraagt aan beter begrip. Afhankelijk van de leeftijd en de manier waarop de deelnemende jongeren informatie verwerken, kan de film worden verdeeld over meerdere lessen of dagen. De film is zo opgebouwd dat ieder delict los van elkaar kan worden gebruikt. Op deze manier kan de film worden opgedeeld in drie aparte lessen. Het is ook mogelijk om de film meerdere keren te herhalen, bijvoorbeeld wekelijks tijdens een mentoruur.

De film kan in verschillende settingen worden ingezet, bijvoorbeeld:

- Klassikaal of individueel op een school
- Tijdens een bijeenkomst in de bibliotheek of wijkcentrum

1.4 Wie kan de les begeleiden?

Tijdens de inzet op scholen kunnen leerkrachten de film zelfstandig begeleiden en in de andere situaties adviseren we om de film met twee personen te begeleiden:

- **Presentator:** Leidt de les en gaat in gesprek met de deelnemers. Dit kan bijvoorbeeld een (digitaal) wijkagent of een jongerenwerker zijn.
- **Ondersteuner:** Helpt bij de voorbereiding, het klaarzetten van de film en de begeleiding van de gesprekken.

1.5 Welke kennis en vaardigheden zijn nodig om de les te geven?

Kennis over online criminaliteit

Voor iedereen die de les geeft geldt dat het belangrijk is om enige basiskennis te hebben van online criminaliteit. In de film komen drie vormen van online criminaliteit aan bod: geldezels, online pesten of het online delen van intieme beelden. Het is belangrijk dat de leerkracht of begeleider zich vooraf in deze thema's verdiept. In de bijlagen van deze handleiding staan hand-outs met uitgebreide omschrijvingen van de delicten, hoe te signaleren, voorbeeldvragen, tips en de uitgeschreven rapteksten. Neem dit vooraf goed door. Deze kennis helpt bij het begeleiden van gesprekken en het beantwoorden van vragen. Begeleiders hoeven geen experts te zijn; basiskennis is voldoende om jongeren goed te ondersteunen in hun leerproces.

Hoe bereid je je voor?

Voorafgaand aan de les:

- Weet je hoe je de film afspeelt
- Heb je de volledige handleiding gelezen
- Heb je de filmpjes bekeken
- Heb je kennisgenomen van de hand-outs over de verschillende delictsvormen
- Heb je de hand-outs uitgeprint (het is handig om deze tijdens de les bij de hand te hebben)
- Heb je de stellingen en discussievragen doorgenomen en eventueel aangevuld

Tips bij LVB-jongeren

Kennis van de doelgroep

Wanneer de film wordt ingezet bij jongeren met een LVB is specifieke doelgroep kennis essentieel. Voor een succesvolle uitvoering is het belangrijk dat ten minste één begeleider ervaring heeft met deze doelgroep. Kennis van de doelgroep staat hierbij voorop. In hoofdstuk 4 'Het gesprek begeleiden' (pagina 11) staan aanvullende informatie en communicatietips voor het werken met jongeren met een LVB.

Tips bij LVB-jongeren

Vorbereidende en afsluitende les (optioneel)

Bij jongeren met een LVB kan het geven van een voorbereidende les helpend zijn. Hierin kunnen de delicten uit de film alvast worden besproken en kunnen de komende lessen worden aangekondigd. De bijlagen in deze handleiding bieden hiervoor inspiratie. Het kan daarnaast waardevol zijn om ouders te informeren, zodat jongeren thuis kunnen napraten als zij daar behoefte aan hebben. Tijdens de voorbereiding kan worden verkend of jongeren al bekend zijn met de thema's of hier zelf ervaring mee hebben. Indien nodig kan de leerkracht hier later individueel op terugkomen.

Een afsluitende les kan helpen om de delicten opnieuw te bespreken en terug te kijken op wat de jongeren hebben geleerd. We adviseren deze les ongeveer een week na het bekijken van de film te plannen. Omdat herhaling belangrijk is, kan de film ook na zes maanden opnieuw worden vertoond of bijvoorbeeld structureel tijdens een mentoruur worden ingezet.

2 Hoe werkt de film

De film bestaat uit drie aparte scenario's waarin steeds één delict wordt behandeld. Ieder scenario bestaat uit drie video's met een gezamenlijke duur van ongeveer 5 minuten. Iedere eerste video (video 1) laat het verhaal zien waarin een hoofdpersoonage in aanraking komt met een vorm van online criminaliteit. Aan het einde van deze video volgt een keuzemoment: wat moet de hoofdpersoon doen? Deelnemers gaan met elkaar in gesprek en maken een keuze. Kiezen ze voor 'ja' of 'nee'? Video 2 laat zien wat er gebeurt als zij voor optie 'ja' kiezen en video 3 laat zien wat er bij optie 'nee' gebeurt. Er is ook altijd de optie om een video opnieuw af te spelen.

Hieronder lees je stap voor stap hoe de film is opgebouwd en hoe je deze kunt afspelen. De afbeeldingen hieronder komen uit de film. Via het CCV kan de versie van de film met ondertiteling worden opgevraagd. Neem hiervoor contact op met jeugd@hetccv.nl.

We raden aan om de versie zonder ondertiteling als standaard te gebruiken. Voor jongeren kan ondertiteling afleiden en het taalgebruik in de film sluit aan bij de hun belevingswereld en begripsniveau. Voor begeleiders en voor jongeren met specifieke behoeften kan ondertiteling soms wel van toegevoegde waarde zijn en bijdragen aan een beter begrip van de film.

Stap 1

Ga naar de website van het CCV. Na het klikken op start krijg je het overzicht te zien van de drie scenario's. Kies het scenario dat je wil laten zien door op de knop te klikken. Na het doorlopen van alle video's kom je steeds weer terug in het overzichtsmenu.

Stap 2

Nadat je op de knop van het gekozen delict hebt geklikt, start automatisch de eerste video. Als deze is afgespeeld, verschijnt automatisch het keuzeschermb. Overleg met de deelnemers wat zij zouden doen? Ja of nee zeggen? Na de keuze wordt de volgende video afgespeeld.

Stap 3

Na het afspelen van de gemaakte keuze verschijnt opnieuw een keuzeschermb. Wat zou er gebeurd zijn als we voor de andere optie hadden gekozen? Je klikt op deze keuze. Automatisch start de video waarin de gevolgen van de andere keuze te zien zijn.

Stap 4

Wanneer je door beide keuzes heen bent, klik je op de knop 'verder'. Nu volgt een scherm met de belangrijkste tips voor jongeren. Bespreek deze met de deelnemers. In de bijlage van deze handleiding vind je per delict een hand-out voor begeleiders met uitgebreide informatie, tips en doorverwijzingen naar hulp en advies.

Stap 5

Als het onderwerp is afgesloten en de tips zijn besproken, klik je op 'terug naar hoofdmenu'. Je komt dan weer op het beginschermb met het overzicht van de drie delicten. Je kunt nu verdergaan met een volgend delict, deze zijn op dezelfde manier opgebouwd.

Tips bij LVB-jongeren

Bij inzet voor de doelgroep LVB adviseren we om de eerste scène twee keer te laten zien voordat de gevolgen (keuze ja en nee) worden getoond. Ook raden we aan om altijd eerst de ja-keuze te laten zien en daarna de nee-keuze. Dit zorgt er voor jongeren met een LVB voor dat zij beter begrijpen wat de juiste en onjuiste keuze is.

Daarnaast kan ervoor gekozen worden om één delict per les te behandelen en dus niet alle drie de delicten achter elkaar. In regulier onderwijs kan hier vaak wel voor gekozen worden. Vooral geldt: houd rekening met je doelgroep en wat voor hen werkt.

3 Uitvoering van de les

Wanneer de voorbereiding uit het vorige hoofdstuk is afgerond, kan de les starten.

Welkom en start

Heet de jongeren welkom en leg duidelijk uit wat het programma inhoudt en wat zij kunnen verwachten. Benoem dat de online leefwereld veel leuke kanten heeft, maar dat er ook minder fijne situaties kunnen ontstaan. In deze les leren zij hierover.

Het doel van de les is dat jongeren de delicten leren herkennen, zodat zij zichzelf hiertegen beter kunnen beschermen. Vertel dat zij een aantal scenario's, bestaande uit korte video's, te zien krijgen over de volgende online delicten: geldezels, online intieme beelden delen en online pesten. In elk scenario zit een keuzemoment, waarbij jongeren wordt gevraagd wat zij zelf in deze situatie zouden doen.

Veilige sfeer creëren

Een veilige sfeer is essentieel voor een open gesprek waarin jongeren hun ervaringen kunnen delen. Het kan zijn dat zij zelf te maken hebben gehad met de onderwerpen uit de film (als slachtoffer en/of dader). Maak daarom aan het begin van de les afspraken met elkaar, bijvoorbeeld:

- We laten elkaar uitpraten
- We zijn respectvol en lachen elkaar niet uit
- We oordelen niet
- We respecteren elkaars privacy en delen verhalen niet buiten de groep

Film afspelen en het gesprek begeleiden

Na de introductie start je met de eerste video van de film. Na de vertoning hiervan kun je nagaan of de jongeren het verhaal hebben gevolgd:

- Is het duidelijk wat er gebeurt?
- Weten zij wie de 'goede' en 'slechte' rol hebben?
- Hebben ze de teksten begrepen?

Keuzes bespreken

De video eindigt met het keuzemoment. Voordat je de keuze aanklikt ga je opnieuw in gesprek:

- Wat moet het hoofdpersonage volgens hen doen: 'ja' of 'nee'?
- Wat zouden zij zelf doen in deze situatie?
- Vraag waarom ze deze keuze maken.

Door jongeren te vragen waarom zij voor een dergelijke optie kiezen worden zij gestimuleerd om na te denken over gevolgen. Let op dat je als begeleider open vragen stelt en nog niets zegt over wat de 'juiste' keuze is. Laat de jongeren hier zelf over nadenken en deze met elkaar bespreken.

Keuzes afspelen

Speel nu eerst de keuze af waarvoor de meeste jongeren kiezen. Klik op de optie 'ja' of 'nee' en de volgende scène speelt af. Aan het einde hiervan kom je weer terug op het keuzeschermb. Ga opnieuw in gesprek en geef jongeren de tijd om te vertellen:

- Wat hebben zij zojuist gezien?
- Herkennen zij de situatie?
- Wat voelen zij hierbij?
- Daarna laat je de video van de andere keuze zien. Bespreek na afloop opnieuw:
- Wat is het gevolg van deze keuze?
- Wat is het verschil tussen beide keuzes?

In hoofdstuk 4 staan uitgebreide instructies voor het begeleiden van deze gesprekken. Daarnaast vind je in bijlage de hand-outs met daarin nog inhoudelijke vragen over het delict.

Leg aan het einde van de bespreking uit welke keuze de juiste is, wat de gevolgen zijn en waarom de ene keuze beter is dan de andere.

Nabespreking en handelingspersectief

Nadat de drie video's per delict zijn afgespeeld kun je doorklikken naar de slide met daarop tips voor de jongeren. Bespreek samen:

- Wat kun je doen in zo'n situatie?
- Bij wie kun je terecht voor hulp?

Tips bij LVB-jongeren

Wanneer de film wordt ingezet bij jongeren met een LVB adviseren we de volgende werkwijze:

- Speel de eerste scène twee keer af
- Laat eerst de 'ja' optie zien
- Laat daarna de 'nee' optie zien
- Herhaling werkt: de film kan daarom vaker op meerdere momenten worden vertoond. Dit vergroot de positieve invloed op gedrag en helpt voorkomen dat jongeren slachtoffer of dader worden van de behandelde delicten.

Belangrijke aandachtspunten:

- Zorg continu voor interactie met de jongeren. Wat zouden zij doen? Herkent iemand dit?
- Neem tussen de video's door altijd voldoende tijd om in gesprek te gaan.
- Geef ruimte voor persoonlijke ervaringen, of maak duidelijk dat deze eventueel op een ander moment (in vertrouwen één op één) gedeeld kunnen worden.
- Benadruk dat slachtoffers zich niet hoeven te schamen. Het kan iedereen overkomen en is niet dom. Bring ook niet aan op het doen van aangifte.
- Houd er rekening mee dat de onderwerpen in de film emoties en gevoelens kunnen oproepen. Jongeren kunnen hier verschillend op reageren, bijvoorbeeld door heftige emoties, ongeremd te reageren, door teruggetrokken gedrag, grapjes maken of opstandig worden.
- Houd er rekening mee dat thema's als bedreiging/dwang/geweld ook aangekaart kunnen worden.
- Voor bijeenkomsten in bibliotheken, wijkgebouwen of bij politie/jongerenwerk kan het helpend zijn om in de uitnodiging te vermelden dat jongeren iemand mee mogen nemen (bijvoorbeeld een ouder, broer/zus, begeleider). Dit maakt het makkelijker om er thuis over door te praten. Eventueel kan ook een apart moment voor ouders/opvoeders worden georganiseerd.

4 Het gesprek begeleiden

Als begeleider ga je tijdens de bijeenkomst in gesprek met de jongeren. In dit hoofdstuk lees je waarop je kunt letten en welke vragen je kunt stellen. De film is zo ontwikkeld dat deze inzetbaar is bij zowel jongeren met als zonder een LVB. Het is belangrijk dat je als begeleider van de film bewust bent van de doelgroep waarmee je werkt en hier je communicatie op afstemt.

Tips bij LVB-jongeren

Jongeren met een LVB kunnen moeite hebben met abstracte begrippen en onduidelijke grenzen. Als de groep moeite heeft om keuzes te maken, bied dan voorbeelden van situaties die ze zouden kunnen herkennen.

Stem je communicatie af op de doelgroep. Let hierbij op het volgende:

- Gebruik korte zinnen en eenvoudige woorden, zonder kinderachtig te worden.
- Pas je tempo aan, heb geduld en geef jongeren tijd om na te denken.
- Sluit aan en vraag door: ja-knikken betekent niet automatisch dat iets begrepen is.
- Wees respectvol, eerlijk en oprecht nieuwsgierig.
- Wees duidelijk over je grenzen en verwachtingen.

Voor meer informatie kan je gebruik maken van de tool [Aansluiten bij een LVB \(hoe\) doe jij dat? - van het Landelijk Kenniscentrum LVB.](#)

Stimuleren gesprek

Komt het gesprek niet vanzelf op gang, stel dan open vragen, wees geduldig en luister actief. Begin met meer algemene en minder persoonlijke/inhoudelijke vragen. Jongeren zijn niet snel geneigd om zomaar antwoord te geven op persoonlijke vragen. Juist het stellen van algemene vragen die niet over hen gaan kan een gesprek op gang brengen en ruimte bieden voor het delen van meer persoonlijke ervaringen. Hieronder vind je algemene vragen die je tijdens de les kunt stellen. In de hand-outs staan meer verdiepende vragen per delict. Begeleiders kunnen naar eigen inzicht aanvullende vragen of stellingen toevoegen

1. Waarnemen en begrijpen

Deze vragen helpen jongeren om te beschrijven wat zij zien en horen in de film. Door eerst de feiten en signalen te verkennen, ontstaat een gezamenlijke basis voor het gesprek. Het doel is om de situatie goed te begrijpen voordat er wordt gesproken over gevoelens, meningen of oplossingen.

- Wat hebben jongeren zojuist gezien?
- Wat denk je dat er aan de hand is?
- Wat valt je op aan het gedrag van de personen in de film?

2. Gevoelens en beleving

Deze vragen helpen jongeren om stil te staan bij emoties, ervaringen en de impact van de situatie op de betrokkenen. Door hierover in gesprek te gaan, ontwikkelen zij meer begrip voor de gevoelens van anderen en leren zij zich in verschillende perspectieven verplaatsen.

- Welke momenten in de film vond je herkenbaar?
- Hoe denk je dat de persoon in de film zich voelt?

- Wie heeft iets soortgelijks meegemaakt? Zien jullie dit online, en op welke apps?
- Wie kent iemand die dit wel eens heeft meegemaakt?
- Wat zou een situatie als deze met jou doen?

3. Oordelen/reflecteren op gedragingen

Deze vragen helpen jongeren om stil te staan bij wat zij van de situatie vinden, waarom bepaald gedrag wel of niet acceptabel is en welke gevolgen keuzes kunnen hebben voor henzelf en anderen. Het doel is niet om een goed of fout antwoord te geven, maar om kritisch na te denken over online gedrag en sociale situaties.

- Welke risico's zien jullie?
- Vinden jullie dat er een grens wordt overschreden?
- Wat voor gevolgen kan dit hebben voor het slachtoffer?
- Wat had de persoon anders kunnen doen?
- Waarom denk je dat de persoon ja zegt? (Na scène optie ja)
- Waarom denk je dat de persoon nee zegt? (Na scène optie nee)
- Waarom kan het lastig zijn om nee te zeggen (Na scène optie ja)

4. Handelen en weerbaarheid

Deze vragen helpen jongeren na te denken over wat zij zelf kunnen doen wanneer zij in een vergelijkbare situatie terechtkomen. De nadruk ligt op het herkennen van grenzen, het maken van veilige keuzes en het weten waar hulp beschikbaar is. Het doel is om jongeren handelingsperspectief te bieden en hun weerbaarheid te versterken.

- Wat zouden jullie zeggen tegen het personage uit de film?
- Wat zouden jullie zelf doen in zo'n situatie?
- Bij wie kun je terecht als je zelf in zo'n situatie komt?
- Wat kun je doen om te voorkomen dat je zelf in zo'n situatie komt?
- Wat doe jij als je dit ziet gebeuren?

Omgaan met lastige situaties

Tijdens gesprekken kunnen lastige situaties ontstaan. Hieronder staan voorbeelden en hoe je hiermee om kunt gaan.

Wat doe je als...

... iemand steeds aan het woord is en geen ruimte laat voor anderen?

Vat de bijdrage kort samen in één zin ("Je zegt dus als ik het goed begrijp dat je..."), bedank en maak duidelijk dat we verder gaan.

Maak van daaruit de overgang naar de bijdrage van een ander. Bijvoorbeeld door te vragen: "Herkent iemand anders dit ook?"

... iemand heel lang aan het woord is?

Onderbreek de jongere respectvol en geef aan de ook anderen ruimte moeten krijgen om iets te delen.

Benoem dat er na de les tijd is om verder te praten.

... iemand emotioneel wordt door of een heftige ervaring deelt?

Erken de emotie en laat merken dat je begrip hebt.

Vraag de jongere of hij of zij iets nodig heeft, zoals wat te drinken, een frisse neus halen of met iemand één op één praten.

Bied nazorg, bijvoorbeeld door na afloop van de les bij de jongere te checken hoe het gaat.

Verwijs naar relevante organisaties waar een jongere terecht kan voor informatie, voorlichting, hulp en ondersteuning (in de bijlage op pagina 27).

Bijlage: Checklist

Wat moet je regelen voorafgaand aan de les?

- ☐ Zorg voor een geschikte locatie (afgesloten ruimte waarin deelnemers veilig en vrijuit kunnen spreken)
- ☐ Werkende internetverbinding
- ☐ Werkende geluidsinstallatie
- ☐ Laptop aangesloten op een presentatiescherm of digibord
- ☐ Je hebt de volledige handleiding doorgenomen
- ☐ Je weet hoe je de film afspeelt
- ☐ Je hebt de filmpjes vooraf bekeken
- ☐ Je hebt de discussievragen doorgelezen en evt. aangevuld naar eigen inzicht
- ☐ Je hebt de hand-outs voor begeleiders gelezen
- ☐ Hand-outs voor begeleiders zijn uitgeprint

Bijlage: Hand-out voor begeleiders: Geldezels

Na de film weten jongeren

- Wat een geldezels is;
- Hoe jongeren worden geronseld;
- Welke risico's en gevolgen hieraan verbonden zijn;
- Wat zij kunnen doen als zij worden benaderd.

Wat is een geldezels?

Een geldezels is iemand die zijn of haar bankrekening laat gebruiken door criminelen. Criminelen vragen om een bankpas, rekening of pincode. Geld van slachtoffers van fraude wordt via deze rekening doorgestuurd. Zo helpt iemand bij het witwassen van crimineel geld. Jongeren realiseren zich niet altijd dat ze met het beschikbaar stellen van hun bankrekening of bankpas deelnemen aan criminele activiteiten, met mogelijk ernstige financiële en juridische gevolgen. Het is belangrijk om te beseffen dat een geldezels zowel dader als slachtoffer kan zijn: sommige jongeren kiezen bewust voor de beloning, terwijl anderen worden misleid, gemanipuleerd of onder druk gezet door criminelen.

Ronselmethoden

Criminelen ronselen geldezels op verschillende manieren. Dit gebeurt bijvoorbeeld op straat of via sociale media, waar jongeren rechtstreeks worden benaderd met een aantrekkelijk aanbod (bijvoorbeeld via Snapchat of Instagram). Ook kunnen vrienden, kennissen of leeftijdsgenoten worden ingezet om vertrouwen te winnen en iemand over te halen mee te doen. Vaak wordt daarbij de indruk gewekt dat het om een eenvoudige en onschuldige manier gaat om snel geld te verdienen. In sommige gevallen maken ronselaars gebruik van manipulatie, groepsdruk, intimidatie of bedreiging. Een belangrijk waarschuwingssignaal is dat het aanbod vaak te mooi lijkt om waar te zijn: veel geld verdienen voor weinig of geen werk.

Risico's en gevolgen

De gevolgen van het zijn van een geldezels kunnen groot zijn. Wie betrokken raakt bij het witwassen van geld kan hiervoor door de politie worden aangehouden en strafrechtelijk worden vervolgd. Daarnaast kan een bank besluiten om bankrekeningen te blokkeren of op te zeggen. Hierdoor kan het moeilijk of zelfs onmogelijk worden om in de toekomst een nieuwe bankrekening te openen. Ook kan de geldezels aansprakelijk worden gesteld voor de schade en verplicht worden om het gestolen of witgewassen geld terug te betalen. Een strafblad kan bovendien gevolgen hebben voor toekomstige opleidingen, stages en banen. Hierdoor kunnen de gevolgen nog jarenlang merkbaar blijven.

Welke signalen kun je herkennen bij het slachtoffer/dader?

Gedrag	Sociaal	Online leefwereld
Veel geld of luxe spullen	Nieuwe vrienden die iets van de jongere nodig hebben	Volgt of wordt gevolgd door accounts over snel geld verdienen
Stressvol, angstig of geheimzinnig gedrag	Contact met oudere jongeren of volwassenen	Benaderd door onbekende profielen met vage klusjes
Opvallend uitgavenpatroon zonder duidelijke inkomsten	Vaker afwezig op school of slechtere schoolprestaties	Veel bezig met snel geld verdienen online
Veel bezig met de telefoon voor "zaken"	Minder binding met ouders, school of sport	Gebruik van meerdere bankapps of accounts
Meerdere bankpassen in bezit	Schulden of druk om geld terug te betalen	Gebruik van Telegram voor financiële afspraken

Wat kan een jongere doen om het te voorkomen/verminderen (tips)?

- Geef nooit je bankpas, rekeningnummer, pincode of inloggegevens aan iemand anders.
- Laat nooit iemand geld via jouw rekening ontvangen of doorsturen.
- Wees kritisch op aanbiedingen waarmee je snel en gemakkelijk geld kunt verdienen.
- Zeg nee tegen verdachte verzoeken, ook als deze afkomstig zijn van vrienden, bekenden of iemand via sociale media.
- Vraag hulp of advies aan een ouder, mentor, begeleider of vertrouwenspersoon wanneer je twijfelt.
- Neem direct contact op met je bank als je vermoedt dat jouw rekening of bankpas wordt misbruikt.
- Blokkeer direct je bankpas als gegevens zijn gedeeld of als er verdachte transacties plaatsvinden.
- Doe aangifte bij de politie wanneer sprake is van oplichting, dwang, bedreiging of andere strafbare feiten.

Wat kun je doen als professional?

Wanneer je signalen opvangt dat een jongere mogelijk betrokken is bij geldezelpraktijken, is het belangrijk om het gesprek open en zonder oordeel aan te gaan. Probeer te achterhalen wat er precies is gebeurd en houd er rekening mee dat een jongere zowel slachtoffer als verdachte kan zijn. Leg uit welke risico's en gevolgen verbonden zijn aan het beschikbaar stellen van een bankrekening of bankpas en stimuleer de jongere om hulp te zoeken. Werk waar nodig samen met ouders, de school en externe partijen om verdere schade te voorkomen.

Kernpunten:

- Luister zonder oordeel en creëer een veilige omgeving voor het gesprek.
- Vraag rustig door naar de situatie en eventuele druk, dreiging of misleiding.
- Leg uit welke financiële, juridische en persoonlijke gevolgen kunnen ontstaan.
- Betrek waar passend ouders, opvoeders of ondersteuningsfunctionarissen binnen de school.
- Adviseer de jongere om contact op te nemen met de bank bij mogelijk misbruik van een rekening of bankpas.
- Schakel passende hulp in en bespreek aangifte wanneer sprake is van strafbare feiten, dwang of uitbuiting.
- Blijf de situatie volgen en maak duidelijke afspraken over vervolgstappen.

Belangrijk: Jongeren beseffen niet altijd dat zij worden ingezet voor criminele activiteiten. Een open en ondersteunende benadering vergroot de kans dat zij hun verhaal delen en hulp accepteren.

Welke vragen kun je stellen tijdens de les?

- Hoe herken je dat een aanbod niet betrouwbaar is?
- Waarom denk je dat sommige jongeren ingaan op een aanbod van snel geld verdienen?
- Waarom benaderen criminelen juist jongeren om hun bankpas uit te lenen?
- Wat voor gevolgen kan het hebben als jij je bankpas aan iemand uitleent die je niet kent?

Kernboodschap

Geef nooit je bankpas, rekeningnummer of pincode aan iemand. Ook als je denkt dat je alleen iemand helpt, kun je betrokken raken bij criminaliteit. Twijfel je? Praat met iemand die je vertrouwt en vraag hulp. Nee zeggen is altijd een goede keuze.

Raptest geldezels

“Was gewoon rustig thuis aan het chillen.
1 nieuw bericht op snap (Snapchat).
Maar de afzender is onbekend.
Vraag me af wat diegene zou willen?

Wil je snel wat geld verdienen?
Je hoeft je niet in te spannen.
Hoef alleen maar even je pas.
Pak je veilig die extra monnie (geld).

Weet je zeker dat je dit moet doen?
Weet je zeker dat het je vriend is?
Als je niet eens weet hoe het zit!
Kans is groter; het gaat mis.
En dan zit jij in de shit.

Weet je zeker dat je dit moet doen?
Weet je zeker dat het je vriend is?
Als je niet eens weet hoe het zit!
Kans is groter; het gaat mis.
En dan zit jij in de shit (in de problemen).

Nooit je pas afgeven,
ook niet voor heel even.
Man (de “crimineel”) laat jou zijn risico nemen.
Want zo zijn die laffe criminelen.
Er is 1 ding je moet het weten:
je loopt zwart geld (crimineel geld) te slepen.
Hij gebruikt je als een ezel (geldezel).
Maar jij bent niet dom!

Jij bent de baas.
Laat niemand zeggen dat dat is niet waar.
Denk 10 x na als het voelt als raar.
Haastige monnie (snel geld), het brengt je gevaar.

Jij bent de baas.
Klinkt het te mooi: dan is het niet waar.
Denk 10 x na als het voelt als praatjes.
Je moet weten wie de baas is.”

Bijlage: hand-out voor begeleiders: online intieme beelden delen

Na de film weten jongeren

- Welke risico's verbonden zijn aan het delen van een naaktfoto;
- Dat toestemming nodig is en dat zij altijd "nee" mogen zeggen;
- Wat zij kunnen doen als een naaktfoto of deepfake van henzelf of iemand anders wordt gedeeld;
- Bij wie zij terecht kunnen voor hulp en ondersteuning

Wat is het delen van online intieme beelden?

Het delen van seksueel beeldmateriaal van anderen zonder toestemming is een vorm van online seksueel grensoverschrijdend gedrag. Hierbij worden intieme of seksuele foto's en video's, zoals naaktbeelden, zonder toestemming gedeeld, doorgestuurd of verspreid. Ook kan iemand onder druk worden gezet om dergelijke beelden te maken of te versturen. Dit kan plaatsvinden via sociale media, berichtenapps of online platforms, zoals WhatsApp, Snapchat, Instagram, TikTok, games en andere apps. Ook het verspreiden van een deepfake valt hieronder. Een deepfake is een afbeelding of video die met behulp van kunstmatige intelligentie is gemaakt of bewerkt. Hierdoor kan het lijken alsof iemand naakt is of seksuele handelingen verricht, terwijl dit in werkelijkheid nooit is gebeurd. Deepfakes kunnen ernstige emotionele en sociale schade veroorzaken. Het maken, bezitten of verspreiden van dergelijke beelden kan strafbaar zijn.

Hoe begint het?

Online seksueel grensoverschrijdend gedrag ontstaat vaak geleidelijk. Het kan bijvoorbeeld gaan om iemand die vraagt om een intieme of privéfoto, zegt dat het een geheim moet blijven of aandringt op het delen van beelden als bewijs van vertrouwen. Soms wordt hierbij druk uitgeoefend of bedreigd met gevolgen als iemand niet meewerkt. Ook kan het voorkomen dat intieme foto's of video's zonder toestemming worden doorgestuurd of gedeeld.

Het is belangrijk om te benadrukken dat dit gedrag niet normaal en niet acceptabel is. Iedereen heeft het recht om zelf te bepalen welke foto's of video's van hem of haar worden gedeeld. Onder druk zetten, manipuleren of het verspreiden van intieme beelden zonder toestemming is grensoverschrijdend gedrag.

De risico's van het delen van onlinemateriaal

Het delen van intieme foto's of video's brengt risico's met zich mee. Zodra een afbeelding is verstuurd, verliest iemand vaak de controle over wat ermee gebeurt. Beelden kunnen worden opgeslagen, gekopieerd, doorgestuurd of op internet worden geplaatst zonder toestemming van de persoon die erop staat. Hierdoor kunnen de beelden zich snel verspreiden en moeilijk volledig worden verwijderd. Ook kunnen anderen de beelden gebruiken om iemand te pesten, onder druk te zetten, te chanteren of te vernederen. Dit kan grote gevolgen hebben voor het welzijn, de privacy en de veiligheid van het slachtoffer. Daarnaast kan het maken, delen of doorsturen van intieme beelden zonder toestemming strafbaar zijn.

Mogelijke gevolgen voor slachtoffers zijn:

- Schaamte, stress, angst, verdriet of onzekerheid.
- Verminderd zelfvertrouwen en gevoelens van onveiligheid.
- Pesten, buitensluiting of negatieve reacties van anderen.

- Bedreiging, chantage of verdere druk om meer beeldmateriaal te delen.
- Problemen op school, thuis, in vriendschappen of relaties.
- Verlies van privacy en controle over eigen beeldmateriaal.
- In ernstige gevallen kunnen suïcidale gedachten ontstaan.

Mogelijke gevolgen voor degene die beelden deelt of doorstuurt zijn:

- Het schenden van iemands privacy en vertrouwen.
- Bijdragen aan pesten, vernedering of chantage van een ander.
- Problemen op school of binnen sociale relaties.
- Mogelijke strafrechtelijke gevolgen wanneer intiem beeld zonder toestemming wordt verspreid.
- Mogelijke strafrechtelijke gevolgen bij doorsturen van online pornografisch beeldmateriaal van personen onder de 18. Dit wordt beoordeeld als het verspreiden van kinderporno.
- Aansprakelijkheid voor de schade die bij een ander wordt veroorzaakt.

Welke signalen kun je herkennen bij het slachtoffer?

Gedrag	Sociaal	Online leefwereld
Stilller, angstiger of verdrietiger dan normaal	Spanningen of conflicten in vriendengroep of klas	Zorgen over berichten, foto's of sociale media
Gespannen of angstig gedrag	Geruchten over gedeelde beelden	Verwijderen van berichten, foto's of accounts
Terugtrekken uit activiteiten	Pestgedrag, uitsluiting of vernedering	Veel berichten ontvangen en daar gespannen op reageren
Vermijden van school of lessen	Bedreiging of chantage door anderen	Vermijden van telefoon of sociale media
	Onder druk gezet om foto's te sturen	Vragen om intieme foto's via sociale media of chat
		Verhalen over gedeelde foto's, video's of deepfakes

Wat kan een jongere doen om het te voorkomen/verminderen (tips)?

- Stuur geen intieme of naaktfoto als je twijfelt, druk voelt of je er niet prettig bij voelt.
- Laat je niet overhalen door druk, dreigementen of manipulatieve uitspraken, zoals: "Als je van me houdt, doe je het."
- Stuur, bewaar of deel geen intieme foto's, video's of deepfakes van anderen.
- Ga niet zelf onderhandelen met iemand die dreigt, chanteert of druk uitoefent.
- Geef niet toe aan nieuwe eisen in de hoop verdere verspreiding te voorkomen.
- Geef duidelijk je grenzen aan en zeg nee als je geen foto wilt maken, versturen of delen.
- Bewaar berichten en maak screenshots als iemand druk uitoefent, dreigt of chanteert.
- Blokkeer en rapporteer de persoon via de app of het platform.
- Praat met een ouder, mentor, docent, begeleider, vertrouwenspersoon of andere volwassene die je vertrouwt.
- Vraag direct hulp wanneer een intieme foto, video of deepfake zonder toestemming is gedeeld.
- Vraag anderen om de afbeelding niet verder te verspreiden en te verwijderen.
- Neem bij bedreiging, chantage of ongewenste verspreiding contact op met de politie of een gespecialiseerde hulplijn.

Krijg jij een naaktfoto doorgestuurd?

- Stuur het beeldmateriaal niet door en sla het niet op.
- Steun de persoon die slachtoffer is geworden.
- Moedig diegene aan om hulp te zoeken.
- Meld de situatie bij een vertrouwenspersoon, mentor, docent of andere veilige volwassene.

Wat kun je doen als professional?

Wanneer een jongere vertelt dat een intieme foto of video zonder toestemming is gedeeld, is het belangrijk om rustig te reageren en het verhaal serieus te nemen. Luister zonder oordeel, geef erkenning aan de gevoelens van de jongere en leg uit welke stappen je kunt nemen om te helpen. Wees duidelijk over wat je met de informatie doet, volg het schoolprotocol en zorg dat de jongere passende ondersteuning krijgt. Blijf daarnaast aandacht houden voor het welzijn van de jongere, ook nadat de eerste acties zijn ondernomen.

Kernpunten:

- Luister zonder oordeel en neem de jongere serieus.
- Wees duidelijk over mogelijke vervolgstappen en je rol als professional.
- Deel afbeeldingen of video's nooit verder en ga zorgvuldig om met informatie.
- Betrek waar nodig ouders, collega's of interne ondersteuningsfunctionarissen.
- Schakel passende hulp in bij dreiging, chantage of mogelijke strafbare feiten.
- Blijf contact houden en vraag later opnieuw hoe het met de jongere gaat.

Belangrijk: Het verspreiden van intieme beelden zonder toestemming is nooit de verantwoordelijkheid van het slachtoffer. Voorkom daarom dat de jongere schuldgevoelens krijgt over wat er is gebeurd.

Verdiepende vragen voor tijdens de les:

- Waarom sturen jongeren soms intieme foto's naar elkaar?
- Wat zou je kunnen zeggen als iemand om een naaktfoto vraagt?
- Wat kun je doen als je een naaktfoto of deepfake ontvangt?
- Wanneer is het delen van een foto of video wel of niet oké?
- Betekent het ontvangen van een foto automatisch dat je deze mag doorsturen?
- Hoe kun je iemands grenzen herkennen en respecteren?
- Welke gevolgen kan het delen van een intieme foto hebben voor het slachtoffer?

Kernboodschap

Jij beslist altijd over je eigen lichaam en je eigen foto's. Je bent nooit verplicht om een naaktfoto te sturen, te maken of door te sturen. Als iemand druk op je zet, dreigt of een afbeelding van jou verspreidt, vraag dan hulp. Je hoeft dit niet alleen op te lossen.

Raptekst online intieme beelden delen

“Stond gewoon rustig op het schoolplein
1 nieuw bericht op snap (Snapchat)
Zó maar voegt HIJ me toe?
Dit kan niet echt zo zijn.
Kijk dan, dat is toch gek?
Hij heeft me nog nooit gechecked!
Zie je wel nu kijkt hij ook niet!
En hij zegt al helemaal nooit iets.
Vond die snap (Snapchat bericht) al een raar ding.
Neemt hij me nou in de maling?
Ah hij is best wel een liefje!
Hij durft dit alleen nog te typen,
Hij is éigenlijk wel m’n type.
Maar wat nou als hij dat niet is?
Nu text (appt) hij ineens dat ik mooi ben,
Voelt goed omdat ik dat nooit denk!
Is dit wel echt wat lijkt?
Neemt hij me niet in de zeik?
Ook al is praten met hem fijn;
het gebeurt alleen maar online,
waar hij jou niet eens aankijkt,
maar steeds meer van je foto’s liked,
je weet niet eens zeker wie het is!
Of wie er nu naast hem zit,
en waarom hij komt met dit,
steeds in je dm (direct message/privé bericht) slipt.
Naaktfoto’s zomaar delen?
Wacht pauzeer heel even,
Zou je niet eerst moeten weten:
aan wie je je bloot gaat geven?
Stel hij stuurt het door
en jij niks meer van hem hoort?
Kan hij ermee doen wat hij wil,
en voel jij je niet meer zo chill.
Stuur alleen als je iemand vertrouwt,
Stuur alleen als jij van iemand houdt
Sexy foto’s delen is niet raar,
maar, misschien brengt het jou in gevaar,
Jij bent de baas
Laat niemand zeggen dat dat is niet waar:
Denk 10 x na als hij vraagt om naakt,
na het versturen, dan is het te laat!
Jij bent de baas.
Vindt hij je mooi, of is het mooipraat?
denk 10 x na voor je stuurt die naaktpics
Je moet weten wie baas is.”

Bijlage: hand-out voor begeleiders: Online pesten

Na de film weten jongeren

- Wat online pesten met iemand kan doen;
- Wat zij kunnen doen als zij gepest worden;
- Wat zij niet moeten doen als ze gepest worden;
- Bij wie ze terecht kunnen voor hulp.

Wat is online pesten?

Pesten is niet nieuw, maar door internet en sociale media heeft het een andere vorm, dynamiek en impact gekregen. Voor jongeren loopt de online- en offlinewereld vaak in elkaar over. Daardoor kunnen pestsituaties zich op meerdere plekken tegelijk afspelen en een grotere invloed hebben op het dagelijks leven. Online pesten is pestgedrag via internet en sociale media, zoals WhatsApp, Snapchat, Instagram of online games. Het doel is om iemand pijn te doen, uit te sluiten of te vernederen. In de kern verschilt dit niet van pesten in de fysieke wereld.

Wat maakt online pesten anders?

Online pesten stopt niet bij de voordeur

Online pesten kan op elk moment doorgaan. Waar thuis vroeger vaak een veilige plek was, kunnen slachtoffers nu ook daar met pestgedrag worden geconfronteerd. Hierdoor kan de impact groter zijn dan bij pesten dat alleen offline plaatsvindt.

Berichten en beelden kunnen zich snel verspreiden

Online berichten, foto's en video's zijn eenvoudig te delen en kunnen in korte tijd een groot publiek bereiken. Ook nadat het pesten stopt, blijft de inhoud soms online vindbaar.

Meer afstand tussen pester en slachtoffer

Omdat de pester de reactie van het slachtoffer niet direct ziet, is er vaak minder besef van de gevolgen. Hierdoor kan pestgedrag sneller escaleren.

Anoniem pesten is mogelijk

Online kunnen pesters hun identiteit gemakkelijker verbergen. Die anonimiteit verlaagt soms de drempel om verder te gaan dan zij in een face-to-face situatie zouden doen.

Online pesten is niet altijd zichtbaar

Online pesten bestaat niet alleen uit openlijke beledigingen. Ook subtiele vormen, zoals buitensluiten, negeren of iemand bewust vernederen, komen veel voor. Deze vormen zijn voor buitenstaanders vaak moeilijker te herkennen.

Hoe vindt online pesten plaats?

Online pesten kan op verschillende manieren plaatsvinden. Zo kunnen jongeren kwetsende, bedreigende of discriminerende berichten ontvangen, soms van iemand die anoniem blijft. Ook worden roddels en leugens verspreid via groepsapps of sociale media. Daarnaast kunnen pesters beledigende reacties plaatsen onder berichten of foto's.

Een andere vorm van online pesten is het delen van foto's of video's om iemand belachelijk te maken of te vernederen. Ook buitensluiten komt regelmatig voor, bijvoorbeeld door iemand uit een groepschat te verwijderen of bewust te negeren binnen een onlinegroep. Tot slot kan een pester zich voordoen als iemand anders door een nepaccount aan te maken en uit naam van die persoon berichten te plaatsen of contact te leggen.

Wat zijn de gevolgen van online pesten voor het slachtoffer?

Net als offline pesten kan online pesten leiden tot psychische klachten, zoals angst, somberheid, eenzaamheid, een negatief zelfbeeld en slaapproblemen. Jongeren die zowel online als offline worden gepest, ervaren vaak de meest ernstige gevolgen. In ernstige gevallen kunnen suïcidale gedachten ontstaan.

Wat zijn de gevolgen van online pesten voor de dader?

Sommige vormen van online pesten zijn strafbaar, denk aan:

- Online bedreiging
- Stalking
- Belediging
- Discrimineren
- Smaad

Welke signalen kun je herkennen bij het slachtoffer?

Gedrag	Sociaal	Online leefwereld
Stemmingswisselingen	Sociale terugtrekking	Verandering in apparaatgebruik
Schoolvermijding	Minder contact met vrienden of klasgenoten	Emotionele reacties na online activiteiten
Slaapproblemen	Vermijden van sociale activiteiten	Accounts verwijderen of wijzigen
Uitingen over zelfbeschadiging of suïcide	Isolement	Zenuwachtig bij meldingen of berichten

Wat kan een jongere doen om online pesten te voorkomen/verminderen (tips)?

- Reageer niet op pestberichten. Door niet te reageren ontnem je de pester zijn/haar macht.
- Praat erover met je docent, ouder of iemand anders die je vertrouwt. Je hoeft het probleem niet alleen op te lossen. Blijf niet stil als je je onveilig voelt.
- Ga niet op zoek naar wraak. Word zelf geen pester. Dit kan de situatie verergeren.
- Bewaar berichten en maak screenshots. Dit kan later als bewijs helpen.
- Blokkeer de pester.
- Meld het pesten bij de website, app of sociale media. Vaak kan dit met de knop 'Rapporteer' of 'Melden'.
- Als het pesten doorgaat of erger wordt, dan kun je aangifte doen bij de politie.

Wat kun je doen als professional?

Online pesten kan grote gevolgen hebben voor het welzijn, de veiligheid en het zelfvertrouwen van jongeren. Het is daarom belangrijk om signalen serieus te nemen en snel te handelen. Besteed extra aandacht aan jongeren die mogelijk kwetsbaarder zijn voor online pestgedrag en werk aan een veilige omgeving waarin respectvol online gedrag bespreekbaar is.

Kernpunten:

- Heb extra aandacht voor jongeren die een verhoogd risico lopen om slachtoffer te worden van online pesten, zoals jongeren met een licht verstandelijke beperking of jongeren uit de lhbtqia+-gemeenschap.
- Grijp tijdig in, omdat online pesten zich snel kan verspreiden en verergeren.
- Luister naar het verhaal en de gevoelens van de jongere zonder oordeel.
- Voorkom victim blaming en leg de verantwoordelijkheid voor het pestgedrag bij de pester.
- Maak online omgangsvormen en online pesten bespreekbaar binnen de groep.
- Werk aan een positief groepsklimaat waarin respect, inclusie en sociale veiligheid centraal staan.
- Betrek waar nodig ouders/opvoeders, collega's of andere personen voor ondersteuning.
- Online pesten stopt vaak niet vanzelf. Een snelle, duidelijke en ondersteunende reactie van professionals kan helpen om verdere schade te voorkomen en het gevoel van veiligheid te herstellen.

Verdiepende vragen voor tijdens de les:

- Wanneer is iets een grap en wanneer is het grensoverschrijdend?
- Is pesten minder erg als het online gebeurt? Waarom?
- Waarom is het voor mensen makkelijker om online pesten?

Kernboodschap

Online pesten is niet normaal en niet jouw schuld. Je hoeft het niet alleen op te lossen. Hulp vragen is altijd goed.

Raptekst online pesten

“Zat al klaar voor de les in de klas.
Je weet hoe we doen als we wachten
zomaar gooiden ze een tas,
voor de voeten van dat ene gastje.
Iedereen vond het prachtig
en iedereen moest erom lachen,
valt toch ook best nog wel mee?
zolang ik het niet ben, doe ik mee...
Het gaat anders toch wel door.
En ik wil er ook bij horen...
Eindelijk thuis wat een dag zeg
1 nieuw bericht in de klasapp.
Gaan ze er nou nog mee door?
Zijn ze helemaal gestoord?
Avondje online pesten,
lijkt je dat echt het beste?
Om iemands leven te verpesten?
Voel je je dan echt lekker?
Snap je dat als het niet stopt,
dan maak je zijn leven kapot!
Je wilde erbij horen toch?
Kijkt hij loopt daar dat joch,
pak je telefoon snel kom,
doe een prank (grap) met z'n broodtrommel.
Zal ik het nu direct posten?
of zou zij daarom juist boos zijn?
Is dit pesten of is dit cool?
Dat laatste is niet hoe het voelt.
Het is eigenlijk ook best zielig,
En mijn buik voelt een beetje ziekig.
Wie gaat t allemaal nadoen?
Ga ik hem dit echt aandoen?
Weet je zeker dat je wil meedoen?
Weet je zeker dat het straks goed voelt?
Hoe denk je dat het voor hem is?
Of hoe het voelt als op jou wordt gepikt?
Jij bent de baas.
Laat niemand zeggen dat dat is niet waar,
Denk goed na, ben jij echt zo naar?
Online pesten is sowieso gaar.
Jij bent de baas.
Doe je nu mee? Of doe je normaal,
Denk 10 x na ben je kwaad of aardig
Je moet weten, wie de baas is.

Bijlage: meldpunten en meer informatie

In dit document staan links naar organisaties, websites en hulpmiddelen die ondersteuning bieden bij de onderwerpen uit de voorlichtingsfilm. De links zijn bedoeld voor professionals die jongeren begeleiden en behoefte hebben aan betrouwbare informatie, advies of doorverwijsmogelijkheden. Je kunt de links ook gebruiken als aanvulling op de gesprekken met jongeren en als ondersteuning bij het signaleren, bespreken en aanpakken van online risico's en incidenten.

Meld- en adviespunten

Hier kunnen jongeren, ouders/opvoeders en professionals terecht voor advies, ondersteuning of het melden van een incident.

Meldknop

Ben je op zoek naar passende hulp maar weet je niet goed waar je dit kan vinden? Meldknop geeft inzicht in met welke organisaties je contact op kan nemen.

Politie

Als je van mening bent dat je slachtoffer bent geworden van een strafbaar feit dan kun je online aangifte doen via de website van de politie of je kunt aangifte doen op een politiebureau. Maak altijd telefonisch een afspraak om aangifte te komen doen. De politie is telefonisch te bereiken via 0900-8844.

Slachtofferhulp Nederland

Slachtofferhulp biedt ondersteuningstrajecten voor slachtoffers van strafbare feiten en ingrijpende gebeurtenissen. Slachtofferhulp is telefonisch bereikbaar via 0900-0101. Slachtoffers kunnen ook anoniem contact opnemen via een chatfunctie.

Kindertelefoon

Wil je een luisterend oor? Bel de kindertelefoon via 0800-0432. Jongeren kunnen ook online anoniem chatten met iemand van de kindertelefoon.

Offlimits

Hier kunnen jongeren terecht bij online seksueel misbruik, zoals het ongewenst delen van naaktbeelden, sextortion, grooming of een nepaccount. Ook wanneer jongeren gepest worden vinden zij hier een luisterend oor. Zij vinden er informatie, stappenplannen en de mogelijkheid om anoniem te chatten met een professional.

Centrum seksueel geweld

Jongeren kunnen hier terecht voor professionele hulp na seksueel geweld of misbruik, online of offline. De website biedt informatie en de mogelijkheid om anoniem te chatten of te bellen.

Fraudehulpdesk

Voor informatie, advies en ondersteuning bij fraude. Jongeren, ouders en professionals kunnen hier terecht wanneer zij vragen hebben of vermoeden dat sprake is van fraude of misbruik.

MEE

Biedt ondersteuning aan mensen met een beperking of extra ondersteuningsbehoefte en hun netwerk. Jongeren kunnen hier terecht voor hulp bij weerbaarheid, sociale vaardigheden, grenzen aangeven en andere vragen die kunnen spelen naar aanleiding van de film.

Meer informatie

Hier staan websites met verdiepende informatie, praktische handreikingen, onderzoek en lesmateriaal over online veiligheid, online criminaliteit en online grensoverschrijdend gedrag.

Mediawijsheid

Biedt informatie over mediawijsheid en wijst jongeren en hun ouders/opvoeders de weg binnen het veilig en slim gebruiken van (digitale) media.

Wegwijzer Jeugd en Veiligheid

Voor achtergrondinformatie over geldezels, de aanpak van gemeenten en beschikbare interventies. Ook geschikt voor professionals die meer willen weten over signalen, preventie en samenwerking rondom geldezelproblematiek.

Veiligbankieren

Geeft praktische informatie over de risico's van geldezelconstructies en wat je moet doen als je bankgegevens zijn misbruikt of als je bent benaderd door criminelen.

Checklist Sexting Rutgers

Deze checklist geeft meer informatie over hoe je het gesprek aan kan gaan over sexting.

Nederlands Jeugdinstituut

Het nationaal kenniscentrum over opgroeien: het Nederlands jeugdinstituut biedt meer informatie over o.a. online pesten.

Stop Pesten Nu

Het kenniscentrum online pesten biedt meer informatie over deze vorm van pesten.

Landelijk Kenniscentrum LVB

Een netwerkorganisatie die kennis over een licht verstandelijke beperking (LVB) aanjaagt, bundelt en toegankelijk maakt voor professionals in het veld.

© 2026. Alle rechten voorbehouden.

Ondanks alle aan de samenstelling van deze uitgave bestede zorg, kunnen het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, RIEC Limburg en de VAR geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) is een onafhankelijke stichting die partijen en veiligheidsprofessionals helpt om Nederland veiliger en leefbaarder te maken.

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
Churchillaan 11, 3527 GV Utrecht
Postbus 14069, 3508 SC Utrecht

T (030) 751 6700
E info@hetccv.nl
I www.hetccv.nl

